

CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ
AL REPUBLICII MOLDOVA

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.

Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md

Suport juridic: Biroul asociat de avocați „Efrim, Roșca și Asociații”

Cărțile CARTIER pot fi procurate online pe shop.cartier.md

și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.

Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks, Barnes & Noble și cartier.md

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău. Tel./fax: 022 21 42 03.

E-mail: librariadincentru@cartier.md

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel./fax: 022 24 10 00.

E-mail: librariadinhol@cartier.md

Librăria online, shop.cartier.md, e-mail: vanzari@cartier.md

Colecția *Cartier juridic* este coordonată de Oleg Efrim

Ediție îngrijită de Oleg Efrim, Natalia Roșca

Editor: Gheorghe Erizanu

Coperta seriei: Vitalie Coroban

Coperta: Vitalie Coroban

Design/tehoredactare: Valeria Idjilov

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Combinatul Poligrafic

CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ AL REPUBLICII MOLDOVA

Ediția a IV-a, noiembrie 2018

© 2018, 2015, 2003, 1997, Editura Cartier pentru prezenta ediție.

Toate drepturile rezervate.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Codul de procedură civilă al Republicii Moldova:

Republicat: 03.08.2018 în Monitorul Oficial al Rep. Moldova Nr. 285-294, art. 436. –

Ed. a 4-a. – Chișinău: Cartier, 2018 (Combinatul Poligrafic). – 332 p. –

(Colecția „Cartier juridic”/ coord. de Oleg Efrim, ISBN 978-9975-79-951-5). 1000 ex.

ISBN 978-9975-86-307-0.

347.91.95(478)(094.4)

C 60

99 MDL

Codul de procedură civilă

al Republicii Moldova

Republicat: 03.08.2018 în *Monitorul Oficial*
al Republicii Moldova Nr. 285-294, art. 436

Ediția 2018

CARTIER
j u r i d i c

FIȘA ACTULUI JURIDIC

Denumirea deplină actuală	COD Nr. 225 din 30.05.2003 de procedură civilă al Republicii Moldova
Denumirea deplină precedentă	COD Nr. 225 din 30.05.2003 de procedură civilă al Republicii Moldova
Tip act normativ	lege organică
Data adoptării	30.05.2003
Data publicării	12.06.2003
Modalitatea de publicare	Publicat: 12.06.2003 în Monitorul Oficial Nr. 111-115 art. 451
Republicat	Republicat: 21.06.2013 în Monitorul Oficial Nr. 130-134 art. 415 Republicat: 03.08.2018 în Monitorul Oficial Nr. 285-294 art. 436
Data intrării în vigoare	12.06.2003
Data modificării/ datele modificării și actele normative care modifică (indicând și numărul de ordine a Monitoroanelor Oficiale ce conțin aceste modificări)	<ol style="list-style-type: none"> 1) LP17 din 05.04.18, MO142-148/04.05.18 art.277; în vigoare 01.06.18; 2) LP31 din 16.03.18, MO126-132/20.04.18 art.247; 3) LP316 din 22.12.17, MO40-47/09.02.18 art.108; 4) LP254 din 01.12.17, MO1-6/05.01.18 art.14; 5) LP212 din 01.12.17, MO1-6/05.01.18 art.4; 6) LP66 din 13.04.17, MO171-180/02.06.17 art.297; 7) LP31 din 17.03.17, MO144-148/05.05.17 art.229; 8) LP7 din 02.03.17, MO103-108/31.03.17 art.147; 9) HCC33 din 17.11.16, MO30-39/03.02.17 art.7; în vigoare 17.11.16; 10) LP191 din 23.09.16, MO369-378/28.10.16 art.747; în vigoare 28.04.17; 11) LP207 din 29.07.16, MO369-378/28.10.16 art.751; în vigoare 07.11.16; 12) P211 din 29.07.16, MO338-341/30.09.16 art.698; 13) LP196 din 28.07.16, MO306-313/16.09.16 art.661;

- 14) LP160 din 07.07.16, MO306-313/16.09.16 art.647;
- 15) LP201 din 28.07.16, MO293-305/09.09.16 art.630, în vigoare 09.09.16;
- 16) LP102 din 21.07.16, MO256-267/12.08.16 art.547; în vigoare 12.11.16;
- 17) LP182 din 22.07.16, MO256-264/12.08.16 art.563;
- 18) LP122 din 02.06.16, MO247-255/05.08.16 art.523; în vigoare 05.08.16;
- 19) LP152 din 01.07.16, MO245-246/30.07.16 art.517; în vigoare 01.08.16;
- 20) LP134 din 17.06.16, MO245-246/30.07.16 art.515; în vigoare 01.08.16;
- 21) LP138 din 17.06.16, MO184-192/01.07.16 art.401; în vigoare 01.07.16;
- 22) LP76 din 21.04.16, MO184-192/01.07.16 art.387; în vigoare 01.07.16;
- 23) RMO13 din 22.01.16, MO13-19/22.01.16 pag.18;
- 24) LP225 din 10.12.15, MO2-12/15.01.16 art.17;
- 25) LP195 din 19.11.15, MO340-346/15.12.15 art.652;
- 26) LP166 din 31.07.15, MO267-273/02.10.15 art.508;
- 27) LP135 din 03.07.15, MO213-222/14.08.15 art.432;
- 28) LP136 din 03.07.15, MO197-205/31.07.15 art.404;
- 29) LP108 din 19.06.14, MO238-246/15.08.14 art.539;
- 30) LP55 din 12.06.14, MO174-177/04.07.14 art.389;
- 31) LP343 din 24.12.13, MO17-23/24.01.14 art.54;
- 32) HCC16 din 25.06.13, MO177-181/16.08.13 art.24; în vigoare 25.06.13;

* Modificat prin Legile Republicii Moldova:

- 33) HCC2 din 19.02.04, MO39-41/05.03.04 art.9;
- 34) LP399-XV din 16.10.03, MO221/31.10.03 art.860;
- 35) LP544-XV din 19.12.03, MO6-12/01.01.04 art.66;
- 36) LP573-XV din 26.12.03, MO56-60/09.04.04 art.320;
- 37) LP303-XV din 23.09.04, MO182-185/08.10.04 art.814;
- 38) LP60-XVI din 28.04.05, MO92-94/08.07.05 art.431;
- 39) LP154-XVI din 21.07.05, MO126-128/23.09.05 art.611;
- 40) LP205-XVI din 28.07.05, MO126-128/23.09.05 art.613;
- 41) LP335-XVI din 16.12.05, MO1-4/06.01.06 art.22;
- 42) LP244-XVI din 21.07.06, MO178-180/17.11.06 art.814;
- 43) LP258-XVI din 29.11.07, MO14-15/22.01.08 art.48; în vigoare 22.04.08;
- 44) LP286-XVI din 20.12.07, MO37-39/22.02.08 art.104; în vigoare 01.01.08;

	<p>45) LP2-XVI din 07.02.08, MO42-44/29.02.08 art.121; 46) LP84-XVI din 17.04.08, MO88-89/20.05.08 art.318; 47) LP89-XVI din 24.04.08, MO99-101/06.06.08 art.366; în vigoare 01.01.12; 48) LP281-XVI din 14.12.07, MO102/10.06.08 art.376; 49) LP238-XVI din 13.11.08, MO215-2171/05.12.08 art.796; 50) LP15-XVI din 03.02.09, MO57-58/20.03.09 art.163; 51) LP108-XVIII din 17.12.09, MO193-196/29.12.09 art.609; în vigoare 01.01.10; 52) LP107 din 04.06.10, MO126-128/23.07.10 art.404; 53) LP102 din 28.05.10, MO135-137/03.08.10 art.476; 54) LP167 din 09.07.10, MO155-158/03.09.10 art.551; 55) LP88 din 21.04.11, MO107-109/01.07.11 art.284; 56) LP115 din 26.06.11, MO128-130/05.08.11 art.363; 57) LP140 din 28.07.11, MO146/28.08.11 art.446; în vigoare 01.01.12; 58) LP163 din 22.07.11, MO146/28.08.11 art.448; 59) LP184 din 27.08.11, MO146/28.08.11 art.450; 60) LP208 din 21.10.11, MO222-226/16.12.11 art.619; în vigoare 16.05.12; 61) HCC3 din 09.02.12, MO38-41/24.02.12 art.7; în vigoare 09.02.12; 62) LP5 din 15.01.12, MO46-47/07.03.12 art.138; 63) LP29 din 06.03.12, MO48/13.03.12 art.146; în vigoare 13.03.12; 64) LP23 din 01.03.12, MO54-59/23.03.12 art.172; în vigoare 23.06.12; 65) LP37 din 07.03.12, MO60-62/30.03.12 art.195; 66) LP33 din 06.05.12, MO99-102/25.05.12 art.330; 67) LP120 din 25.05.12, MO103/29.05.12 art.353; în vigoare 01.10.12; 68) LP155 din 05.07.12, MO185/31.08.12 art.622; în vigoare 01.12.12; 69) LP219 din 19.10.12, MO248-251/07.12.12 art.806; 70) LP306 din 26.12.12, MO27-30/08.02.13 art.104; 71) LP283 din 13.12.12, MO83-90/19.04.13 art.267; 72) LP31 din 07.03.13, MO69-74/08.02.13 art.223.</p>
Data abrogării	Nu exista
Autoritatea emitentă	PARLAMENTUL

Titlul I DISPOZIȚII GENERALE

Capitolul I

DISPOZIȚII PRINCIPALE

<i>Articolul 1.</i>	Raporturile reglementate de legislația procedurală civilă	37
<i>Articolul 2.</i>	Legislația procedurală civilă.....	38
<i>Articolul 3.</i>	Acțiunea legii procedurale civile în timp	38
<i>Articolul 4.</i>	Sarcinile procedurii civile.....	39
<i>Articolul 5.</i>	Accesul liber la justiție	39
<i>Articolul 6.</i>	Modalitățile de apărare a drepturilor, libertăților și intereselor legitime	40
<i>Articolul 7.</i>	Intentarea procesului civil	40
<i>Articolul 8.</i>	Dreptul la asistență juridică.....	40
<i>Articolul 9.</i>	Rolul diriguitor al instanței judecătorești în proces.....	41
<i>Articolul 10.</i>	Sancțiunile procedurale	41
<i>Articolul 11.</i>	Asigurarea securității participanților la proces ...	42
<i>Articolul 12.</i>	Soluționarea cauzelor civile în temeiul legislației Republicii Moldova	42
<i>Articolul 12¹.</i>	Ridicarea excepției de neconstituționalitate.....	43
<i>Articolul 12².</i>	Avizele consultative ale Plenului Curții Supreme de Justiție	44
<i>Articolul 13.</i>	Aplicarea legislației altor state.....	45
<i>Articolul 14.</i>	Actele judecătorești de dispoziție	46
<i>Articolul 15.</i>	Folosirea căilor de atac	46
<i>Articolul 16.</i>	Caracterul obligatoriu al actelor judecătorești	46
<i>Articolul 17.</i>	Unificarea practicii judiciare	47
<i>Articolul 17¹.</i>	Depunerea documentelor prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor ...	47
<i>Articolul 18.</i>	Utilizarea de mijloace tehnice	48

Capitolul II

PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE DREPTULUI PROCEDURAL CIVIL

<i>Articolul 19.</i>	Înfăptuirea justiției numai în instanță judecătorească	48
<i>Articolul 20.</i>	Independența judecătorilor și supunerea lor numai legii.....	49
<i>Articolul 21.</i>	Judecarea unipersonală și colegială a cauzelor	49
<i>Articolul 22.</i>	Egalitatea în fața legii și a justiției.....	49
<i>Articolul 23.</i>	Caracterul public al dezbaterilor judiciare.....	50
<i>Articolul 24.</i>	Limba de procedură și dreptul la interpret	51
<i>Articolul 25.</i>	Principiul nemijlocirii și oralității în dezbaterile judiciare	51
<i>Articolul 26.</i>	Contradictorialitatea și egalitatea părților în drepturile procedurale.....	52
<i>Articolul 27.</i>	Disponibilitatea în drepturi a participanților la proces	52

Capitolul IV

COMPETENȚA INSTANȚELOR DE JUDECATĂ

<i>Articolul 32.</i>	Imutabilitatea competenței jurisdicționale.....	53
<i>Articolul 33.</i>	Competența generală a instanțelor judecătorești...53	
<i>Articolul 33¹.</i>	Competența judecătoriilor	54
<i>Articolul 37.</i>	Competența în caz de concurență a pretențiilor...54	
<i>Articolul 37¹.</i>	Competența în judecarea pretențiilor conexe	54
<i>Articolul 38.</i>	Competența teritorială generală.....	55
<i>Articolul 39.</i>	Competența la alegerea reclamantului	55
<i>Articolul 40.</i>	Competența excepțională.....	57
<i>Articolul 42.</i>	Competența în mai multe cauze civile	58
<i>Articolul 43.</i>	Strămutarea cauzei	58
<i>Articolul 44.</i>	Soluționarea conflictelor de competență jurisdicțională	60

Capitolul V

COMPLETUL DE JUDECATĂ. RECUZĂRILE

<i>Articolul 46.</i>	Completul de judecată.....	60
<i>Articolul 47.</i>	Grefierul.....	61
<i>Articolul 48.</i>	Soluționarea colegială a problemelor.....	61
<i>Articolul 49.</i>	Inadmisibilitatea participării repetate a judecătorului la judecarea aceleiași cauze.....	62
<i>Articolul 50.</i>	Temeiurile de recuzare a judecătorului.....	62
<i>Articolul 51.</i>	Temeiurile de recuzare a expertului, specialistului, interpretului, grefierului.....	63
<i>Articolul 52.</i>	Declarațiile de recuzare și de abținere de la judecată.....	63
<i>Articolul 53.</i>	Procedura de soluționare a cererii de recuzare....	64
<i>Articolul 54.</i>	Efectele admiterii cererii de recuzare.....	65

Capitolul VI

PARTICIPANȚII LA PROCES.

DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE LOR PROCEDURALE

<i>Articolul 55.</i>	Participanții la proces.....	66
<i>Articolul 56.</i>	Drepturile și obligațiile participanților la proces....	66
<i>Articolul 57.</i>	Capacitatea de folosință a drepturilor procedurale civile.....	67
<i>Articolul 58.</i>	Capacitatea de exercițiu al drepturilor procedurale civile.....	67
<i>Articolul 58^l.</i>	Capacitatea de exercițiu al drepturilor procedurale civile a persoanei în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară.....	68
<i>Articolul 59.</i>	Părțile în proces.....	70
<i>Articolul 60.</i>	Drepturile procedurale ale părților.....	71
<i>Articolul 61.</i>	Obligația participanților la proces de a se folosi cu bună-credință de drepturile lor procedurale...	72
<i>Articolul 62.</i>	Coparticiparea procesuală obligatorie.....	72
<i>Articolul 63.</i>	Coparticiparea facultativă.....	73

<i>Articolul 65.</i>	Intervenientul principal (intervenientul care formulează pretenții proprii cu privire la obiectul litigiului)	74
<i>Articolul 67.</i>	Intervenientul accesoriu (intervenientul care nu formulează pretenții proprii asupra obiectului litigiului).....	75
<i>Articolul 68.</i>	Drepturile și obligațiile procedurale ale intervenientului accesoriu	75
<i>Articolul 69.</i>	Efectele neatragerii sau neintervenirii în proces a intervenientului accesoriu.....	76
<i>Articolul 70.</i>	Sucesiunea în drepturile procedurale	76
<i>Articolul 71.</i>	Participarea procurorului la judecarea cauzelor civile.....	77
<i>Articolul 72.</i>	Drepturile procedurale ale procurorului.....	77
<i>Articolul 73.</i>	Pornirea proceselor în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane.....	78
<i>Articolul 74.</i>	Participarea la proces a autorităților publice pentru a depune concluzii.....	78
<i>Articolul 75.</i>	Reprezentarea în instanță judecătorească.....	79
<i>Articolul 77.</i>	Desemnarea avocatului	80
<i>Articolul 79.</i>	Reprezentanții legali.....	80
<i>Articolul 80.</i>	Formularea împuternicirilor reprezentantului	81
<i>Articolul 81.</i>	Împuternicirile reprezentantului în judecată	81

Capitolul VII

CHELTUIELILE DE JUDECATĂ

<i>Articolul 82.</i>	Cheltuielile de judecată	82
<i>Articolul 83.</i>	Taxa de stat	82
<i>Articolul 84.</i>	Impunerea cu taxă de stat	83
<i>Articolul 85.</i>	Scutirile de taxă de stat	83
<i>Articolul 86.</i>	Amânarea și eșalonarea plății taxei de stat.....	86
<i>Articolul 87.</i>	Valoarea acțiunii.....	87
<i>Articolul 88.</i>	Plata taxei de stat suplimentare	88

<i>Articolul 89.</i>	Restituirea taxei de stat	88
<i>Articolul 90.</i>	Cheltuielile de judecare a cauzei	89
<i>Articolul 91.</i>	Sumele plătite martorilor, experților, specialiștilor și interpreților	90
<i>Articolul 92.</i>	Introducerea de către părți a sumelor pentru plata martorilor, experților, specialiștilor și interpreților	90
<i>Articolul 93.</i>	Plata sumelor convenite martorilor și interpreților ..	91
<i>Articolul 94.</i>	Repartizarea cheltuielilor de judecată între părți...	91
<i>Articolul 95.</i>	Despăgubirea pentru timpul de muncă pierdut ..	92
<i>Articolul 96.</i>	Compensarea cheltuielilor de asistență juridică...	92
<i>Articolul 97.</i>	Repartizarea cheltuielilor de judecată în cazul renunțării la acțiune și încheierii tranzacției	93
<i>Articolul 97¹.</i>	Compensarea cheltuielilor de judecată făcute de părți	94
<i>Articolul 98.</i>	Compensarea cheltuielilor suportate de instanța judecătorească	94
<i>Articolul 99.</i>	Atacarea încheierilor judecătorești asupra cheltuielilor de judecată.....	95

Capitolul VIII

COMUNICAREA ACTELOR DE PROCEDURĂ.

CITAȚIA, ÎNȘTIINȚAREA JUDICIARĂ

<i>Articolul 100.</i>	Comunicarea actelor de procedură	95
<i>Articolul 102.</i>	Citația și înștiințarea judiciară.....	96
<i>Articolul 103.</i>	Cuprinsul citației și al înștiințării.....	97
<i>Articolul 104.</i>	Expedierea citațiilor și înștiințărilor	98
<i>Articolul 105.</i>	Înmânarea citației și înștiințării.....	99
<i>Articolul 106.</i>	Efectele refuzului de a primi citația sau înștiințarea.....	101
<i>Articolul 107.</i>	Schimbarea adresei sau a avocatului pe parcursul procesului.....	102
<i>Articolul 108.</i>	Citarea publică a pîrîtului	102
<i>Articolul 109.</i>	Căutarea pîrîtului	103

Capitolul IX

TERMENELE DE PROCEDURĂ

<i>Articolul 110.</i>	Termenul de procedură	103
<i>Articolul 111.</i>	Calcularea termenului de procedură	104
<i>Articolul 112.</i>	Expirarea termenului de procedură.....	104
<i>Articolul 113.</i>	Efectele neîndeplinirii în termen a actului de procedură	105
<i>Articolul 114.</i>	Suspendarea curgerii termenului de procedură...	105
<i>Articolul 115.</i>	Prelungirea termenului de procedură.....	105
<i>Articolul 116.</i>	Repunerea în termen	105

Capitolul X

PROBELE ȘI PROBAȚIUNEA

<i>Articolul 117.</i>	Probele	106
<i>Articolul 118.</i>	Obligația probațiunii în judecată	107
<i>Articolul 119.</i>	Prezentarea și reclamarea probelor.....	107
<i>Articolul 119¹.</i>	Ordinea de prezentare a probelor.....	108
<i>Articolul 120.</i>	Administrarea înscrisurilor și probelor materiale la locul lor de păstrare sau aflare.....	109
<i>Articolul 121.</i>	Pertinența probelor.....	110
<i>Articolul 122.</i>	Admisibilitatea probelor	110
<i>Articolul 123.</i>	Temeiurile degrevării de probațiune	110
<i>Articolul 124.</i>	Decăderea din dreptul de a cere efectuarea expertizei judiciare	111
<i>Articolul 125.</i>	Delegațiile judecătorești.....	111
<i>Articolul 126.</i>	Procedura de îndeplinire a delegației	112
<i>Articolul 127.</i>	Asigurarea probelor	112
<i>Articolul 127¹.</i>	Asigurarea probelor în cazul obiectelor de proprietate intelectuală	113
<i>Articolul 127².</i>	Cauțiunea în cazul asigurării probelor până la intentarea acțiunii	113
<i>Articolul 127³.</i>	Anularea măsurilor de asigurare a probelor.....	114
<i>Articolul 128.</i>	Cererea de asigurare a probelor.....	115

<i>Articolul 129.</i>	Procedura de asigurare a probelor	115
<i>Articolul 130.</i>	Aprecieri probelor	116
<i>Articolul 131.</i>	Explicațiile date de părți și intervenienți	116
<i>Articolul 132.</i>	Depozițiile martorului	117
<i>Articolul 133.</i>	Persoanele care nu pot fi audiate ca martori în judecată.....	118
<i>Articolul 134.</i>	Dreptul refuzului de a depune mărturii.....	118
<i>Articolul 135.</i>	Declarația martorului privind refuzul de a depune mărturii	119
<i>Articolul 136.</i>	Obligațiile și drepturile martorului	120
<i>Articolul 137.</i>	Înscrierile.....	120
<i>Articolul 138.</i>	Prezentarea înscrisurilor	121
<i>Articolul 139.</i>	Aprecieri autenticității probelor scrise.....	122
<i>Articolul 140.</i>	Obținerea modelelor de scris pentru cercetarea comparativă a documentelor scrise și a semnăturilor de pe ele.....	123
<i>Articolul 141.</i>	Restituirea înscrisurilor	124
<i>Articolul 142.</i>	Probele materiale, determinarea lor	124
<i>Articolul 143.</i>	Păstrarea probelor materiale	124
<i>Articolul 144.</i>	Examinarea probelor materiale perisabile.....	125
<i>Articolul 145.</i>	Distribuirea probelor materiale.....	125
<i>Articolul 146.</i>	Înregistrările audio-video	126
<i>Articolul 147.</i>	Păstrarea și restituirea suporturilor înregistrărilor audio-video	126
<i>Articolul 148.</i>	Disponerea efectuării expertizei	126
<i>Articolul 149.</i>	Desemnarea expertului.....	127
<i>Articolul 150.</i>	Acțiuni premergătoare expertizei judiciare	127
<i>Articolul 151.</i>	Recuzarea expertului.....	128
<i>Articolul 152.</i>	Drepturile părților și ale altor participanți la proces la dispunerea și efectuarea expertizei ...	129
<i>Articolul 153.</i>	Cuprinsul încheierii privind efectuarea expertizei	129
<i>Articolul 154.</i>	Drepturile și obligațiile expertului	130
<i>Articolul 155.</i>	Procedura de efectuare a expertizei.....	132

<i>Articolul 158.</i>	Raportul de expertiză.....	132
<i>Articolul 160.</i>	Abținerea expertului de a prezenta raportul	133

Capitolul XI

AMENZILE JUDICIARE

<i>Articolul 161.</i>	Amenzile judiciare.....	133
<i>Articolul 163.</i>	Procedura de examinare a aplicării amenzii	134

Titlul II

PROCEDURA ÎNAINTEA PRIMEI INSTANȚE

A. Procedura contencioasă

Capitolul XII

ACȚIUNEA CIVILĂ

<i>Articolul 166.</i>	Forma și cuprinsul cererii de chemare în judecată.....	135
<i>Articolul 167.</i>	Actele care se anexează la cererea de chemare în judecată.....	137
<i>Articolul 168.</i>	Primirea și repartizarea cererii de chemare în judecată.....	138
<i>Articolul 169.</i>	Refuzul de a primi cererea de chemare în judecată.....	139
<i>Articolul 170.</i>	Restituirea cererii de chemare în judecată.....	140
<i>Articolul 171.</i>	Cazurile în care nu se dă curs cererii.....	141
<i>Articolul 172.</i>	Intentarea acțiunii reconvenționale.....	141
<i>Articolul 173.</i>	Condițiile primirii acțiunii reconvenționale	142

Capitolul XIII

ASIGURAREA ACȚIUNII

<i>Articolul 174.</i>	Temeiurile asigurării acțiunii.....	142
<i>Articolul 175.</i>	Măsurile de asigurare a acțiunii.....	143

<i>Articolul 176.</i>	Modalitatea aplicării sechestrului pe bunuri.....	144
<i>Articolul 177.</i>	Cuprinsul și modul de soluționare a cererii de asigurare a acțiunii	144
<i>Articolul 178.</i>	Executarea încheierii de asigurare a acțiunii.....	145
<i>Articolul 179.</i>	Substituirea unei forme de asigurare a acțiunii printr-o altă formă.....	145
<i>Articolul 180.</i>	Anularea măsurilor de asigurare a acțiunii	146
<i>Articolul 181.</i>	Atacarea încheierii de asigurare a acțiunii	147
<i>Articolul 182.</i>	Reparația prejudiciului cauzat pîrîtului prin asigurarea acțiunii.....	147

Capitolul XIII¹

MEDIERA JUDICIARĂ

<i>Articolul 182¹.</i>	Medierea judiciară	148
<i>Articolul 182².</i>	Procedura medierii judiciare	149
<i>Articolul 182³.</i>	Confidențialitatea și interzicerea audierii participanților la procesul de mediere judiciară...	150
<i>Articolul 182⁴.</i>	Încheierea tranzacției	150
<i>Articolul 182⁵.</i>	Refuzul de a încheia tranzacția	151

Capitolul XIV

PREGĂTIREA CAUZEI PENTRU DEZBATERI JUDICIARE

<i>Articolul 183.</i>	Sarcinile de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare	151
<i>Articolul 184.</i>	Încheierea privind pregătirea cauzei pentru dezbateri judiciare.....	152
<i>Articolul 185.</i>	Actele judecătorului de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare	153
<i>Articolul 186.</i>	Prezentarea de către pîrît a probelor și referinței...	155
<i>Articolul 186¹.</i>	Excepția de tardivitate.....	157
<i>Articolul 187.</i>	Conexarea pretențiilor	158
<i>Articolul 188.</i>	Separarea pretențiilor.....	158
<i>Articolul 190.</i>	Stabilirea termenului pentru judecarea cauzei...	159
<i>Articolul 191.</i>	Schimbarea termenului de judecată	159

Capitolul XV

DEZBATERILE JUDICIARE

<i>Articolul 192.</i>	Termenele de judecare a cauzelor civile	160
<i>Articolul 193.</i>	Ședința de judecată	161
<i>Articolul 194.</i>	Președintele ședinței de judecată	161
<i>Articolul 195.</i>	Ordinea în ședința de judecată	162
<i>Articolul 196.</i>	Măsurile aplicate față de cei care încalcă ordinea în ședință de judecată.....	162
<i>Articolul 197.</i>	Deschiderea ședinței de judecată	163
<i>Articolul 198.</i>	Verificarea prezenței la proces.....	163
<i>Articolul 199.</i>	Lămurirea obligațiilor interpretului.....	164
<i>Articolul 200.</i>	Îndepărtarea martorilor din sala de ședințe.....	164
<i>Articolul 201.</i>	Anunțarea completului de judecată și explicarea dreptului de a face propuneri de recuzare și de abținere de la judecată	165
<i>Articolul 202.</i>	Explicarea drepturilor și obligațiilor participanților la proces	165
<i>Articolul 203.</i>	Soluționarea cererilor și demersurilor participanților la proces	165
<i>Articolul 204.</i>	Prezentarea probelor în ședința de judecată	166
<i>Articolul 204¹.</i>	Întreruperea ședinței de judecată.....	166
<i>Articolul 205.</i>	Efectele neprezentării participanților la proces în ședință de judecată.....	166
<i>Articolul 206.</i>	Efectele neprezentării în ședință de judecată a părților și a reprezentanților	167
<i>Articolul 207.</i>	Efectele neprezentării în ședință de judecată a martorului, expertului, specialistului și interpretului.....	168
<i>Articolul 208.</i>	Amânarea procesului	169
<i>Articolul 209.</i>	Audierea martorilor în cazul amânării procesului	169
<i>Articolul 210.</i>	Lămurirea drepturilor și obligațiilor expertului și specialistului.....	169

<i>Articolul 211.</i>	Judecarea cauzei în fond.....	169
<i>Articolul 212.</i>	Renunțarea reclamantului la acțiune, recunoașterea acțiunii de către pîrît și tranzacția părților.....	170
<i>Articolul 213.</i>	Explicațiile participanților la proces	171
<i>Articolul 214.</i>	Stabilirea consecutivității cercetării probelor	172
<i>Articolul 215.</i>	Somarea martorului asupra răspunderii pe care o poartă pentru refuzul de a depune mărturii sau pentru depunerea de mărturii vădit mincinoase.....	172
<i>Articolul 216.</i>	Procedura de audiere a martorului.....	173
<i>Articolul 217.</i>	Folosirea de către martor a unor însemnări	174
<i>Articolul 218.</i>	Audierea martorului minor	174
<i>Articolul 219.</i>	Audierea participantului cu dizabilități.....	175
<i>Articolul 220.</i>	Înregistrarea depozițiilor martorului.....	175
<i>Articolul 221.</i>	Citirea în ședința de judecată a depozițiilor martorului	175
<i>Articolul 222.</i>	Cercetarea înscrisurilor.....	175
<i>Articolul 223.</i>	Citirea și cercetarea corespondenței și comunicărilor telegrafice personale	176
<i>Articolul 224.</i>	Cercetarea probelor materiale	176
<i>Articolul 225.</i>	Examinarea la fața locului	176
<i>Articolul 226.</i>	Reproducerea înregistrărilor audio-video, cercetarea lor	177
<i>Articolul 227.</i>	Cererea de declarare a probelor ca fiind false	177
<i>Articolul 228.</i>	Cercetarea concluziei expertului.....	178
<i>Articolul 230.</i>	Consultația specialistului.....	178
<i>Articolul 231.</i>	Concluziile autorităților publice.....	179
<i>Articolul 232.</i>	Finalizarea examinării cauzei în fond.....	179
<i>Articolul 233.</i>	Pledoariile.....	179
<i>Articolul 234.</i>	Replica.....	180
<i>Articolul 235.</i>	Reluarea examinării cauzei în fond	180
<i>Articolul 236.</i>	Deliberarea și adoptarea hotărîrii.....	180

Capitolul XVI

HOTĂRÎREA JUDECĂTOREASCĂ

<i>Articolul 238.</i>	Procedura deliberării.....	182
<i>Articolul 239.</i>	Legalitatea și temeinicia hotărîrii	182
<i>Articolul 240.</i>	Problemele soluționate la deliberarea hotărîrii ...	183
<i>Articolul 241.</i>	Cuprinsul hotărîrii.....	183
<i>Articolul 242¹.</i>	Transmiterea acțiunilor băncii în temeiul hotărîrii de judecată	184
<i>Articolul 243.</i>	Hotărîrea privind perceperea unei sume de bani ..	184
<i>Articolul 244.</i>	Hotărîrea de declarare a nulității unui document executoriu	184
<i>Articolul 245.</i>	Hotărîrea privind încheierea sau modificarea contractului	185
<i>Articolul 246.</i>	Hotărîrea de adjudecare a bunului sau a contravalorii lui	185
<i>Articolul 247.</i>	Hotărîrea cu privire la efectuarea de către pîrît a unor acte obligatorii	185
<i>Articolul 248.</i>	Hotărîrea adoptată în interesul mai multor reclamanți sau împotriva mai multor pîrîți.....	186
<i>Articolul 249.</i>	Corectarea greșelilor din hotărîre.....	186
<i>Articolul 250.</i>	Hotărîrea suplimentară.....	187
<i>Articolul 251.</i>	Explicarea hotărîrii.....	188
<i>Articolul 252.</i>	Amînarea și eșalonarea executării hotărîrii, schimbarea modului și ordinii de executare a ei...	188
<i>Articolul 253.</i>	Indexarea sumelor adjudecate	189
<i>Articolul 254.</i>	Hotărîrile judecătorești definitive și irevocabile...	189
<i>Articolul 255.</i>	Executarea hotărîrii.....	190
<i>Articolul 256.</i>	Executarea imediată a hotărîrii.....	190
<i>Articolul 258.</i>	Asigurarea executării hotărîrii.....	191

Capitolul XVII

SUSPENDAREA PROCESULUI

<i>Articolul 260.</i>	Obligația instanței de a suspenda procesul	191
<i>Articolul 261.</i>	Dreptul instanței de a suspenda procesul	192

<i>Articolul 262.</i>	Termenele de suspendare a procesului.....	192
<i>Articolul 263.</i>	Atacarea încheierii judecătorești privind suspendarea procesului.....	193
<i>Articolul 264.</i>	Reluarea procesului	193

Capitolul XVIII

ÎNCETAREA PROCESULUI

<i>Articolul 265.</i>	Temeiurile de încetare a procesului	194
<i>Articolul 266.</i>	Procedura și efectele încetării procesului	195

Capitolul XIX

SCOATEREA CERERII DE PE ROL

<i>Articolul 267.</i>	Temeiurile scoaterii cererii de pe rol	195
<i>Articolul 268.</i>	Procedura și efectele scoaterii cererii de pe rol...	196

Capitolul XX

ÎNCHEIEREA JUDECĂTOREASCĂ

<i>Articolul 269.</i>	Pronunțarea încheierii	197
<i>Articolul 270.</i>	Cuprinsul încheierii	198
<i>Articolul 272.</i>	Remiterea către participanții la proces a copiilor de pe încheierea judecătorească	198

Capitolul XXI

PROCESELE-VERBALE

<i>Articolul 273.</i>	Obligativitatea întocmirii procesului-verbal	199
<i>Articolul 274.</i>	Cuprinsul procesului-verbal	199
<i>Articolul 275.</i>	Întocmirea procesului-verbal	200
<i>Articolul 276¹.</i>	Eliberarea copiilor de pe procesul-verbal și de pe înregistrările audio și/sau video	200

Capitolul XXI¹

PROCEDURA ÎN CAZUL CERERILOR CU VALOARE REDUSĂ

<i>Articolul 276².</i>	Cererile cu valoare redusă.....	201
-----------------------------------	---------------------------------	-----

<i>Articolul 276</i> ³ . Procedura de examinare a cererilor cu valoare redusă	201
<i>Articolul 276</i> ⁴ . Soluționarea cererii.....	202

B. Procedura contenciosului administrativ

Capitolul XXII

PROCEDURA CONTENCIOSULUI ADMINISTRATIV

<i>Articolul 277</i> . Acțiunile în contenciosul administrativ.....	203
<i>Articolul 278</i> . Examinarea acțiunilor	203

B¹. Procedura de confiscare a averii nejustificate în folosul statului

Capitolul XXII¹

PROCEDURA DE CONFISCARE A AVERII NEJUSTIFICATE ÎN FOLOSUL STATULUI

<i>Articolul 278</i> ¹ . Acțiunea privind confiscarea averii nejustificate.....	204
<i>Articolul 278</i> ² . Examinarea cererii	204

B². Aplicarea măsurilor de protecție în cazurile de violență în familie

Capitolul XXII²

APLICAREA MĂSURILOR DE PROTECȚIE ÎN CAZURILE DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE

<i>Articolul 278</i> ³ . Examinarea cauzelor	205
<i>Articolul 278</i> ⁴ . Depunerea cererii.....	205
<i>Articolul 278</i> ⁵ . Cuprinsul cererii	206
<i>Articolul 278</i> ⁶ . Examinarea cererii	206
<i>Articolul 278</i> ⁷ . Emiterea ordonanței de protecție.....	207

<i>Articolul 278⁸</i> . Prelungirea și revocarea ordonanței de protecție	208
<i>Articolul 278⁹</i> . Contestarea încheierii privind admiterea sau respingerea cererii de aplicare a măsurilor de protecție	208

B³. Suspendarea și retragerea actelor permissive ce vizează activitatea de întreprinzător

Capitolul XXII³

SUSPENDAREA ȘI RETRAGEREA ACTELOR PERMISIVE CE VIZEAZĂ ACTIVITATEA DE ÎNTREPRINZĂTOR

<i>Articolul 278¹⁰</i> . Depunerea cererii	209
<i>Articolul 278¹¹</i> . Cuprinsul cererii	209
<i>Articolul 278¹²</i> . Examinarea cererii	210
<i>Articolul 278¹³</i> . Hotărârea judecătorească	210
<i>Articolul 278¹⁴</i> . Anularea suspendării actului permisiv ce vizează activitatea de întreprinzător	210

C. Procedura specială

Capitolul XXIII

DISPOZIȚII GENERALE

<i>Articolul 279</i> . Cauzele examinate în procedură specială	211
<i>Articolul 280</i> . Examinarea cauzelor în procedură specială	212

Capitolul XXIV

CONSTATAREA FAPTELOR CARE AU VALOARE JURIDICĂ

<i>Articolul 281</i> . Cauzele de constatare a faptelor care au valoare juridică	213
<i>Articolul 282</i> . Condițiile de constatare a faptelor cu valoare juridică	214

<i>Articolul 283.</i>	Competența jurisdicțională	214
<i>Articolul 284.</i>	Cuprinsul cererii	214
<i>Articolul 285.</i>	Hotărîrea judecătorească	215

Capitolul XXV

ÎNCUVIINȚAREA ADOPTȚIEI

<i>Articolul 286.</i>	Depunerea cererii.....	215
<i>Articolul 287.</i>	Conținutul cererii	216
<i>Articolul 288.</i>	Actele anexate la cererea de încuviințare a adopției naționale.....	216
<i>Articolul 289.</i>	Actele anexate la cererea de încuviințare a adopției internaționale	217
<i>Articolul 290.</i>	Pregătirea cauzei pentru dezbateri judiciare	218
<i>Articolul 291.</i>	Examinarea cererii	220
<i>Articolul 292.</i>	Hotărîrea judecătorească	220
<i>Articolul 293.</i>	Desfacerea adopției și declararea nulității ei	221

Capitolul XXVI

DECLARAREA CAPACITĂȚII DE PLINE DE EXERCIȚIU MINORULUI (EMANCIPAREA)

<i>Articolul 294.</i>	Depunerea cererii.....	221
<i>Articolul 295.</i>	Examinarea cererii	221
<i>Articolul 296.</i>	Hotărîrea judecătorească	222

Capitolul XXVII

DECLARAREA PERSOANEI DISPĂRUTĂ FĂRĂ VESTE SAU DECEDATĂ

<i>Articolul 297.</i>	Depunerea cererii.....	222
<i>Articolul 298.</i>	Cuprinsul cererii	223
<i>Articolul 299.</i>	Pregătirea cauzei spre judecare	223
<i>Articolul 300.</i>	Hotărîrea judecătorească	223
<i>Articolul 301.</i>	Efectele apariției persoanei declarate dispărută fără veste sau decedată sau ale descoperirii locului ei de aflare	224

Capitolul XXVIII

PROCEDURA PRIVIND MĂSURILE DE OCROTIRE

Secțiunea 1

DISPOZIȚII COMUNE

<i>Articolul 302.</i>	Domeniul de aplicare și competența.....	225
<i>Articolul 303.</i>	Cheltuielile de judecată	226
<i>Articolul 304.</i>	Ordonarea expertizei judiciare psihiatrice	226
<i>Articolul 305.</i>	Dezbaterea în contradictoriu a cererii de pornire a procesului privind măsura de ocrotire	227
<i>Articolul 306.</i>	Dreptul la asistență juridică	227
<i>Articolul 307.</i>	Cuprinsul cererii de instituire a măsurii de ocrotire judiciare.....	227
<i>Articolul 308.</i>	Audierea persoanei fizice	228
<i>Articolul 308¹.</i>	Audierea persoanei fizice la locul aflării	229
<i>Articolul 308².</i>	Audierea altor persoane.....	229
<i>Articolul 308³.</i>	Efectuarea constatărilor	230
<i>Articolul 308⁴.</i>	Consultarea materialelor dosarului.....	230
<i>Articolul 308⁵.</i>	Consultarea dosarului după ce hotărârea judecătorească devine irevocabilă	230
<i>Articolul 308⁶.</i>	Copiile de pe deciziile și hotărârile afereente măsurii de ocrotire	230
<i>Articolul 308⁷.</i>	Examinarea cererii în fond	231
<i>Articolul 308⁸.</i>	Termenul de judecare a cererii de instituire a măsurii de ocrotire judiciare.....	231
<i>Articolul 308⁹.</i>	Judecarea cererii de reînnoire a măsurii de ocrotire judiciare	231
<i>Articolul 308¹⁰.</i>	Cererile altele decît cele de instituire a unei măsuri de ocrotire.....	232
<i>Articolul 308¹¹.</i>	Hotărârea judecătorească de instituire a măsurii de ocrotire judiciare	232
<i>Articolul 308¹².</i>	Comunicarea hotărîrii judecătorești	232

Secțiunea a 2-a

DISPOZIȚII SPECIALE PRIVIND APELUL CONTRA HOTĂRÎRII JUDECĂTOREȘTI

<i>Articolul 308¹³</i> . Titularul dreptului de a declara apel.....	233
<i>Articolul 308¹⁴</i> . Curgerea termenului de apel	233
<i>Articolul 308¹⁵</i> . Citarea persoanelor care au dreptul de a depune apel.....	234

Secțiunea a 3-a

DISPOZIȚII SPECIALE PRIVIND MANDATUL DE OCROTIRE ÎN VIITOR

<i>Articolul 308¹⁶</i> . Intervenția instanței de judecată	234
<i>Articolul 308¹⁷</i> . Dreptul de a contesta hotărârea judecătorească prin care se acordă împuterniciri suplimentare	234

Capitolul XXIX

ÎNCUVIINȚAREA SPITALIZĂRII FORȚATE ȘI TRATAMENTULUI FORȚAT

<i>Articolul 309</i> . Depunerea cererii.....	235
<i>Articolul 310</i> . Examinarea cererii	235
<i>Articolul 311</i> . Hotărârea judecătorească	236

Capitolul XXX

ÎNCUVIINȚAREA EXAMENULUI PSIHIATRIC SAU SPITALIZĂRII ÎN STAȚIONARUL DE PSIHIATRIE

<i>Articolul 312</i> . Depunerea cererii.....	236
<i>Articolul 313</i> . Cuprinsul cererii	237
<i>Articolul 314</i> . Termenul de depunere a cererii de spitalizare....	237
<i>Articolul 315</i> . Examinarea cererii	237
<i>Articolul 316</i> . Desemnarea avocatului	238
<i>Articolul 317</i> . Hotărârea judecătorească	238
<i>Articolul 318</i> . Externarea înainte de termen. Prelungirea spitalizării.....	239

Capitolul XXXI

RESTABILIREA ÎN DREPTURILE CE IZVORĂSC DIN TITLURILE DE VALOARE LA PURTĂTOR ȘI DIN TITLURILE DE VALOARE LA ORDIN PIERDUTE (PROCEDURA DE CHEMARE)

<i>Articolul 319.</i>	Depunerea cererii.....	240
<i>Articolul 320.</i>	Cuprinsul cererii	240
<i>Articolul 321.</i>	Actele judecătorului după primirea cererii	241
<i>Articolul 322.</i>	Cererea deținătorului de document	241
<i>Articolul 323.</i>	Acțiunile judecătorului după primirea cererii deținătorului de document	241
<i>Articolul 324.</i>	Examinarea cererii	242
<i>Articolul 325.</i>	Hotărîrea judecătorească	242
<i>Articolul 326.</i>	Dreptul deținătorului de document de a înainta o acțiune în legătură cu dobîndirea unui bun fără justă cauză.....	243

Capitolul XXXII

DECLARAREA FĂRĂ STĂPÎN A UNUI BUN MOBIL ȘI DECLARAREA DREPTULUI DE PROPRIETATE MUNICIPALĂ ASUPRA UNUI BUN IMOBIL FĂRĂ STĂPÎN

<i>Articolul 327.</i>	Depunerea cererii.....	243
<i>Articolul 328.</i>	Cuprinsul cererii	244
<i>Articolul 329.</i>	Examinarea cererii	244
<i>Articolul 330.</i>	Hotărîrea judecătorească	244

Capitolul XXXIII

CONSTATAREA INEXACTITĂȚII ÎNSCRISURILOR ÎN REGISTRELE DE STARE CIVILĂ

<i>Articolul 331.</i>	Depunerea cererii	245
<i>Articolul 332.</i>	Cuprinsul cererii	245
<i>Articolul 333.</i>	Examinarea cererii	246
<i>Articolul 334.</i>	Hotărîrea judecătorească	246

Capitolul XXXIV

RECONSTITUIREA PROCEDURII JUDICIARE PIERDUTE (PROCEDURA DE RECONSTITUIRE)

<i>Articolul 335.</i>	Reconstituirea procedurii judiciare pierdute.....	246
<i>Articolul 336.</i>	Depunerea cererii.....	247
<i>Articolul 337.</i>	Cuprinsul cererii	247
<i>Articolul 338.</i>	Cheltuielile de judecată	247
<i>Articolul 339.</i>	Efectele nerespectării cerințelor față de cuprinsul cererii	248
<i>Articolul 340.</i>	Acțiunile judecătorului după primirea cererii...	248
<i>Articolul 341.</i>	Examinarea cererii	249
<i>Articolul 342.</i>	Încetarea procedurii de reconstituire a procedurii judiciare pierdute	249
<i>Articolul 343.</i>	Hotărârea judecătorească de reconstituire a procedurii judiciare pierdute	250

Capitolul XXXIV²

AUTORIZAREA TESTĂRII INTEGRITĂȚII PROFESIONALE ȘI APRECIEREA REZULTATULUI TESTULUI DE INTEGRITATE PROFESIONALĂ

<i>Articolul 343⁶.</i>	Competența de autorizare a testării integrității profesionale și de apreciere a rezultatului testului de integritate profesională	251
<i>Articolul 343⁷.</i>	Autorizarea testării integrității profesionale.....	251
<i>Articolul 343⁸.</i>	Aprecierea rezultatului testului de integritate profesională	252

D. Procedura în ordonanță (procedura simplificată)

Capitolul XXXV

PROCEDURA ÎN ORDONANȚĂ (PROCEDURA SIMPLIFICATĂ)

<i>Articolul 344.</i>	Ordonanța judecătorească	253
-----------------------	--------------------------------	-----

<i>Articolul 345.</i>	Pretențiile în al căror temei se emite ordonanță judecătorească	253
<i>Articolul 346.</i>	Depunerea cererii și plata taxei de stat	254
<i>Articolul 347.</i>	Cuprinsul cererii	255
<i>Articolul 348.</i>	Refuzul de a primi cererea	255
<i>Articolul 349.</i>	Lichidarea neajunsurilor din cerere.....	256
<i>Articolul 350.</i>	Examinarea cererii	256
<i>Articolul 351.</i>	Cuprinsul ordonanței judecătorești	257
<i>Articolul 352.</i>	Expedierea către debitor a copiei de pe ordonanța judecătorească	257
<i>Articolul 353.</i>	Anularea ordonanței judecătorești	258
<i>Articolul 354.</i>	Eliberarea ordonanței judecătorești creditorului.....	259

E. Procedura de declarare a insolvabilității

Capitolul XXXVI

PROCEDURA DE DECLARARE A INSOLVABILITĂȚII

<i>Articolul 355.</i>	Competența jurisdicțională a instanțelor judecătorești în cauzele de declarare a insolvabilității.....	260
<i>Articolul 356.</i>	Examinarea cererii	260

Titlul III

CĂILE DE ATAC AL HOTĂRÎRILOR JUDECĂTOREȘTI

Capitolul XXXVII

APELUL

<i>Articolul 357.</i>	Obiectul apelului.....	261
<i>Articolul 358.</i>	Hotărârile care pot fi atacate cu apel și instanțele competente să judece cererile de apel	261

<i>Articolul 359.</i>	Atacarea încheierilor emise în primă instanță.....	262
<i>Articolul 360.</i>	Persoanele în drept să declare apel	262
<i>Articolul 361.</i>	Alăturarea la apel.....	262
<i>Articolul 362.</i>	Termenul de declarare a apelului	263
<i>Articolul 362¹.</i>	Apelul incident	263
<i>Articolul 363.</i>	Efectul suspensiv al termenului de apel	264
<i>Articolul 363¹.</i>	Efectul suspensiv al apelului exercitat în afara termenului legal	264
<i>Articolul 364.</i>	Depunerea cererii de apel.....	265
<i>Articolul 365.</i>	Cuprinsul cererii de apel	265
<i>Articolul 365¹.</i>	Intentarea procedurii de apel.....	266
<i>Articolul 367.</i>	Acțiunile primei instanțe după primirea cererii de apel	266
<i>Articolul 368.</i>	Cazurile în care nu se dă curs cererii de apel	267
<i>Articolul 369.</i>	Restituirea cererii de apel.....	267
<i>Articolul 370.</i>	Pregătirea cauzei pentru dezbateri judiciare	268
<i>Articolul 371.</i>	Termenul de examinare a cauzei în instanță de apel.....	268
<i>Articolul 372.</i>	Prezentarea unor noi probe și pretenții în instanță de apel.....	269
<i>Articolul 373.</i>	Limitele judecării apelului	269
<i>Articolul 374.</i>	Retragerea apelului și încetarea procedurii de apel	270
<i>Articolul 375.</i>	Renunțarea reclamantului la acțiune și tranzacția părților	271
<i>Articolul 376.</i>	Procedura de judecare a cauzei în instanță de apel.....	271
<i>Articolul 377.</i>	Dezbaterea cauzei în instanță de apel.....	271
<i>Articolul 378.</i>	Anunțarea completului de judecată. Exercițarea dreptului de a face propuneri de recuzare.....	272
<i>Articolul 379.</i>	Efectul neprezentării în ședință de judecată a participantului la proces	272
<i>Articolul 380.</i>	Examinarea cererii și demersului participantului la proces	272

<i>Articolul 381.</i>	Raportul asupra cauzei.....	273
<i>Articolul 382.</i>	Explicațiile participanților la proces	273
<i>Articolul 383.</i>	Cercetarea probelor	273
<i>Articolul 384.</i>	Pledoariile.....	273
<i>Articolul 385.</i>	Împuternicirile instanței de apel.....	274
<i>Articolul 386.</i>	Temeiurile casării sau modificării hotărârii de către instanța de apel.....	274
<i>Articolul 387.</i>	Încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept material.....	275
<i>Articolul 388.</i>	Încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept procedural	275
<i>Articolul 389.</i>	Adoptarea și pronunțarea deciziei	276
<i>Articolul 390.</i>	Cuprinsul deciziei	276
<i>Articolul 393.</i>	Casarea hotărârii și încetarea procesului ori scoaterea cererii de pe rol.....	277
<i>Articolul 394.</i>	Puterea legală a deciziei instanței de apel	278
<i>Articolul 396.</i>	Restituirea dosarului către prima instanță.....	278

Capitolul XXXVIII

RECURSUL

Secțiunea 1

RECURSUL ÎMPOTRIVA ÎNCHEIERILOR JUDECĂTOREȘTI

<i>Articolul 423.</i>	Recursul împotriva încheierii primei instanțe ...	278
<i>Articolul 424.</i>	Instanțele competente să examineze recursurile împotriva încheierilor	279
<i>Articolul 425.</i>	Termenul de declarare a recursului împotriva încheierii.....	279
<i>Articolul 426.</i>	Depunerea și examinarea recursului împotriva încheierii.....	279
<i>Articolul 426¹.</i>	Restituirea recursului împotriva încheierii	280
<i>Articolul 427.</i>	Împuternicirile instanței la examinarea recursului împotriva încheierii	280
<i>Articolul 428.</i>	Puterea legală a deciziei instanței de recurs privind recursul împotriva încheierii.....	281

Secțiunea a 2-a

RECURSUL ÎMPOTRIVA ACTELOR DE DISPOZIȚIE ALE CURȚILOR DE APEL

<i>Articolul 429.</i>	Acte de dispoziție care pot fi atacate cu recurs ...	281
<i>Articolul 430.</i>	Persoanele în drept să declare recurs.....	282
<i>Articolul 431.</i>	Instanța competentă să examineze recursul.....	282
<i>Articolul 432.</i>	Temeiurile declarării recursului	283
<i>Articolul 433.</i>	Temeiurile inadmisibilității recursului.....	284
<i>Articolul 434.</i>	Termenul de declarare a recursului	284
<i>Articolul 435.</i>	Efectul suspensiv al recursului.....	284
<i>Articolul 436.</i>	Depunerea recursului.....	285
<i>Articolul 437.</i>	Cuprinsul cererii de recurs	285
<i>Articolul 438.</i>	Restituirea cererii de recurs.....	286
<i>Articolul 439.</i>	Actele procedurale preparatorii	287
<i>Articolul 440.</i>	Procedura examinării admisibilității recursului.....	288
<i>Articolul 441.</i>	Actele procedurale după stabilirea admisibilității recursului	288
<i>Articolul 442.</i>	Limitele judecării recursului	288
<i>Articolul 443.</i>	Retragerea recursului	289
<i>Articolul 444.</i>	Procedura de judecare a recursului.....	289
<i>Articolul 445.</i>	Împuternicirile și actele de dispoziție ale instanței	289
<i>Articolul 445¹.</i>	Încetarea procedurii de recurs	290

Capitolul XXXIX

REVIZUIREA HOTĂRÎRILOR

<i>Articolul 446.</i>	Dispozițiile judecătorești care pot fi supuse revizuirii	291
<i>Articolul 447.</i>	Persoanele care sînt în drept să depună cerere de revizuire.....	291
<i>Articolul 448.</i>	Instanțele competente să examineze cererea de revizuire.....	291

<i>Articolul 449.</i>	Temeiurile declarării revizuirii	292
<i>Articolul 450.</i>	Termenele de depunere a cererii de revizuire și calculul acestora	293
<i>Articolul 451.</i>	Depunerea cererii de revizuire	294
<i>Articolul 452.</i>	Examinarea cererii de revizuire	294
<i>Articolul 453.</i>	Împuternicirile și actele de dispoziție ale instanței de revizuire	294

Titlul IV

PROCEDURA ÎN PROCESELE CU ELEMENT DE EXTRANEITATE

Capitolul XL

DISPOZIȚII GENERALE

<i>Articolul 454.</i>	Drepturile și obligațiile procedurale ale persoanelor străine	296
<i>Articolul 455.</i>	Capacitatea procedurală de folosință și capacitatea procedurală de exercițiu a cetățenilor străini și apatrizilor	297
<i>Articolul 456.</i>	Capacitatea procedurală de folosință a organizației străine și a organizației internaționale	297
<i>Articolul 457.</i>	Acțiunile intentate altor state și organizațiilor internaționale. Imunitatea diplomatică	298
<i>Articolul 458.</i>	Legea aplicabilă, regimul probelor în procesele civile cu element de extraneitate	298

Capitolul XLI

COMPETENȚA INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI ALE REPUBLICII MOLDOVA ÎN PROCESE CU ELEMENT DE EXTRANEITATE

<i>Articolul 459.</i>	Aplicarea regulilor de competență jurisdicțională	299
-----------------------	--	-----

<i>Articolul 460.</i>	Competența instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova în cauzele cu element de extraneitate	300
<i>Articolul 461.</i>	Competența exclusivă a instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova în procese cu element de extraneitate.....	301
<i>Articolul 462.</i>	Competența contractuală în procesele cu element de extraneitate	303
<i>Articolul 463.</i>	Nestrămutarea locului de examinare a cauzei...	304
<i>Articolul 464.</i>	Efectele hotărîrilor judecătorești străine.....	304
<i>Articolul 465.</i>	Delegațiile judecătorești.....	304
<i>Articolul 466.</i>	Recunoașterea actelor eliberate, redactate sau legalizate de autorități competente străine...	305

Capitolul XLII

RECUNOAȘTEREA ȘI EXECUTAREA HOTĂRÎRILOR JUDECĂTOREȘTI ȘI HOTĂRÎRILOR ARBITRALE STRĂINE

<i>Articolul 467.</i>	Recunoașterea și executarea hotărîrilor judecătorești străine	306
<i>Articolul 468.</i>	Cererea de recunoaștere a hotărîrii judecătorești străine	307
<i>Articolul 469.</i>	Cuprinsul cererii	307
<i>Articolul 470.</i>	Procedura de examinare a cererii	308
<i>Articolul 471.</i>	Refuzul de a încuviința executarea silită a hotărîrii judecătorești străine.....	309
<i>Articolul 472.</i>	Recunoașterea hotărîrilor judecătorești străine nesuscetibile de executare silită	311
<i>Articolul 473.</i>	Refuzul de a recunoaște hotărîrea judecătorească străină	311
<i>Articolul 474.</i>	Recunoașterea hotărîrilor judecătorești străine pentru care nu se cere procedură ulterioară	312
<i>Articolul 475.</i>	Recunoașterea și executarea hotărîrii arbitrale străine	312

<i>Articolul 475¹</i> . Cererea de recunoaștere și executare a hotărârii arbitrale străine	313
<i>Articolul 475²</i> . Examinarea cererii	315
<i>Articolul 475³</i> . Încheierea privind recunoașterea și executarea hotărârii arbitrale străine	315
<i>Articolul 476</i> . Refuzul de a recunoaște și de a executa hotărârea arbitrală străină	316

Titlul V

PROCEDURA ÎN CAUZELE DE CONTESTARE A HOTĂRÎRILOR ARBITRALE, DE CONFIRMARE A TRANZACȚIEI ȘI DE ELIBERARE A TITLURILOR DE EXECUTARE SILITĂ A HOTĂRÎRILOR ARBITRALE

Capitolul XLIII

PROCEDURA ÎN CAUZELE DE CONTESTARE A HOTĂRÎRILOR ARBITRALE

<i>Articolul 477</i> . Contestarea hotărârii arbitrale.....	319
<i>Articolul 478</i> . Cuprinsul cererii	320
<i>Articolul 479</i> . Examinarea cererii	321
<i>Articolul 480</i> . Temeiurile pentru desființarea hotărârii arbitrale.....	321
<i>Articolul 481</i> . Încheierea judecătorească cu privire la contestarea hotărârii arbitrale	322

Capitolul XLIV

PROCEDURA ÎN CAUZELE DE ELIBERARE A TITLURILOR DE EXECUTARE SILITĂ A HOTĂRÎRILOR ARBITRALE

<i>Articolul 482</i> . Eliberarea titlului executoriu	323
<i>Articolul 483</i> . Cuprinsul cererii	323
<i>Articolul 484</i> . Examinarea cererii	324

<i>Articolul 485.</i>	Temeiurile refuzului de a elibera titlu executoriu	325
<i>Articolul 486.</i>	Încheierea judecătorească privind eliberarea titlului executoriu	326

Capitolul XLV

PROCEDURA DE CONFIRMARE A TRANZACȚIEI ÎNCHEIATE ÎN SCOPUL PREVENIRII UNUI PROCES CIVIL ȘI DE ELIBERARE A TITLULUI EXECUTORIU AL ACESTEIA

<i>Articolul 487.</i>	Competența de examinare a cererii	327
<i>Articolul 488.</i>	Conținutul cererii de confirmare a tranzacției prin care părțile previn un proces civil și de eliberare a titlului de executare silită	328
<i>Articolul 489.</i>	Examinarea cererii de confirmare a tranzacției prin care părțile previn un proces civil	329
<i>Articolul 490.</i>	Soluționarea cererii de confirmare a tranzacției prin care părțile previn un proces civil	329

CODUL DE PROCEDURĂ CIVILĂ AL REPUBLICII MOLDOVA

Parlamentul adoptă prezentul cod.

Titlul I

DISPOZIȚII GENERALE

Capitolul I

DISPOZIȚII PRINCIPALE

Articolul 1. Raporturile reglementate de legislația procedurală civilă

Legislația procedurală civilă a Republicii Moldova reglementează raporturile sociale referitoare la raporturile procesuale civile ce apar la îndeplinirea justiției de către instanțele judecătorești de drept comun în cadrul judecării cauzelor în acțiuni civile, precum și a altor cauze, date în competența lor de prezentul cod și de alte legi.*

---

* Notă: Articolul 1 modificat prin LP nr. 163 din 22.07.2011 (art. III-XV) – declarată neconstituțională prin HCC3 din 09.02.12, MO38-41/24.02.12 art.7; în vigoare 09.02.12.

Articolul 2. Legislația procedurală civilă

- (1) Procedura de judecare a cauzelor civile în instanțele judecătorești de drept comun este stabilită de Constituția Republicii Moldova, de hotărârile și deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului, de hotărârile Curții Constituționale, de prezentul cod și de alte legi organice. Normele de drept procedural civil din alte legi trebuie să corespundă dispozițiilor fundamentale ale Constituției Republicii Moldova și prezentului cod.*
- (2) În caz de coliziune între normele prezentului cod și prevederile Constituției Republicii Moldova, se aplică prevederile Constituției, iar în caz de discordanță între normele prezentului cod și cele ale unei alte legi organice, se aplică reglementările legii adoptate ulterior.
- (3) Dacă prin tratatul internațional la care Republica Moldova este parte sînt stabilite alte norme decît cele prevăzute de legislația procedurală civilă a Republicii Moldova, se aplică normele tratatului internațional dacă din acesta nu rezultă că pentru aplicarea lor este necesară adoptarea unei legi naționale.
- (4) Legislația procedurală civilă stabilește modalitatea de judecare a cauzelor în acțiuni civile ce rezultă din raporturi juridice civile, familiale, de muncă, locative, funciare, ecologice și din alte raporturi juridice, a cauzelor cu procedură specială și cu procedură în ordonanță (simplificată), precum și a celor care apar în legătură cu executarea actelor instanței judecătorești și actelor altor autorități.

Articolul 3. Acțiunea legii procedurale civile în timp

- (1) Instanțele judecătorești aplică legile procedurale civile în vigoare la data judecării cauzei civile, efectuării actelor de procedură sau executării actelor instanței judecătorești (ho-

---

* Notă: Articolul 2 alin. (1) modificat prin LP nr. 163 din 22.07.2011 (art. III-XV) – declarate neconstituționale prin HCC3 din 09.02.12, MO38-41/24.02.12 art.7; în vigoare 09.02.12.

tăriri, încheieri, decizii, ordonanțe), precum și a actelor unor alte autorități în cazurile prevăzute de lege.

- (2) Noua lege procedurală nu duce la modificarea efectelor juridice deja produse ca rezultat al aplicării legii abrogate și nu le desființează. De la data intrării în vigoare a noii legi procedurale, efectele vechii legi încetează dacă noua lege nu prevede altfel.
- (3) Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare nu are putere retroactivă.

Articolul 4. Sarcinile procedurii civile

Sarcinile procedurii civile constau în judecarea justă, în termen rezonabil, a cauzelor de apărare a drepturilor încălcate sau contestate, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice și asociațiilor lor, ale autorităților publice și ale altor persoane care sînt subiecte ale raporturilor juridice civile, familiale, de muncă și ale altor raporturi juridice, precum și în apărarea intereselor statului și ale societății, în consolidarea legalității și a ordinii de drept, în prevenirea cazurilor de încălcare a legii.

Articolul 5. Accesul liber la justiție

- (1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.
- (2) Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.
- (3) Renunțarea uneia dintre părți la dreptul de a se adresa în judecată prin încheierea în prealabil a unei convenții nu are efect juridic, cu excepția cazurilor de încheiere, în condițiile legii, a unei convenții arbitrale.

Articolul 6. Modalitățile de apărare a drepturilor, libertăților și intereselor legitime

Instanța judecătorească exercită apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime prin somare la executarea unor obligații, prin declararea existenței sau inexistenței unui raport juridic, prin constatarea unui fapt care are valoare juridică, prin alte modalități, prevăzute de lege.

Articolul 7. Intentarea procesului civil

- (1) Instanța judecătorească intentează procesul civil la cererea persoanei care revendică apărarea unui drept al său încălcat sau contestat, libertății ori a unui interes legitim.
- (2) În cazurile prevăzute de prezentul cod și de alte legi, procesul civil poate fi intentat în numele persoanelor împuternicite de lege să apere drepturile, libertățile și interesele legitime ale unei alte persoane, ale unui număr nelimitat de persoane, interesele Republicii Moldova și ale societății.
- (3) La intentarea proceselor de judecare a litigiilor de drept (procedura contencioasă), se depune cerere de chemare în judecată, iar în cauzele necontencioase, se depune cerere.

Articolul 8. Dreptul la asistență juridică

- (1) Părțile, alți participanți la proces au dreptul să fie asistați în judecată de către un avocat ales ori desemnat de coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat sau de un alt reprezentant, în cazurile prevăzute de prezentul cod.
- (2) Asistența juridică poate fi acordată în orice instanță de judecată și în orice fază a procesului.
- (3) Modul de acordare a asistenței juridice se stabilește de prezentul cod și de alte legi.